

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi meriliikenteessä käytettävien alusten kilpailukyvyn parantamisesta annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi meriliikenteessä käytettävien alusten kilpailukyvyn parantamisesta annettua lakia väliaikaisesti. Valtio maksaisi merenkulun tukena työnantajille takaisin puolet työnantajan osuudesta työttömyysvakuutusmaksuista, joka on maksettu niistä yleisesti tai rajoitetusti verovelvollisista työntekijöistä, joiden osalta on toimitettu ennakonpidätys. Jos on maksettu ennakonpidätyksen sijasta lähdeveroa, työttömyysvakuutusmaksua ei palautettaisi tukena. Ehdotuksella ei muutettaisi muita tukitekiä.

Lakia sovellettaisiin vain vuonna 2018 aiheutuneiden kustannusten perusteella maksettavaan tukeen.

Esitys liittyy vuoden 2019 täydentävään talousarvioon ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2019 ja se olisi voimassa vuoden 2019 loppuun.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
SISÄLLYS.....	2
YLEISPERUSTELUT.....	3
1 NYKYTILA.....	3
2 EHDOTETUT MUUTOKSET.....	5
3 ESITYKSEN VAIKUTUKSET.....	7
3.1 Taloudelliset vaikutukset.....	7
3.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan.....	7
3.3 Muut yhteiskunnalliset vaikutukset.....	7
4 ASIAN VALMISTELU.....	7
5 RIIPPUVUUS MUISTA ESITYKSISTÄ.....	8
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT.....	8
1 LAKIEHDOTUKSEN PERUSTELUT.....	8
2 VOIMAANTULO.....	9
LAKIEHDOTUS.....	10
Laki meriliikenteessä käytettävien alusten kilpailukyvyn parantamisesta annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta.....	10
LIITE.....	12
RINNAKKAISTEKSTI.....	12
Laki meriliikenteessä käytettävien alusten kilpailukyvyn parantamisesta annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta.....	12

YLEISPERUSTELUT

1 Nykytila

Meriliikenteessä käytettävien alusten kilpailukyvyyn parantamisesta annetussa laissa (1277/2007, ”miehistötukilaki”) säädetään valtion varoista myönnettävästä tuesta varustamoille meriliikenteessä käytettävien alusten kansainvälisen kilpailukyvyyn parantamiseksi. Suomi on notifoinut tuen komissiolle ja tukeen sovelletaan komission päätöstä SA. 35110 (2012/N). Tuen saamisen edellytyksenä on, että alus on merkitty laissa tarkoitettuun kauppa-alusluetteloon ja että alus on tukivuoden aikana toiminut pääasiassa tukeen oikeuttavassa meriliikenteessä.

Miehistötukilain perusteella varustamoille maksettavaa tukea leikattiin merimieseläkejärjestelmän uudistamisen yhteydessä. Merimieseläkejärjestelmän etuuksien ja rahoituksen uudistamista valmisteltiin sosiaali- ja terveysministeriön asettamassa työryhmässä, joka luovutti mietintönsä 27.6.2014 (Sosiaali- ja terveysministeriön raportteja ja muistioita 2014:29). Työryhmän tehtävänä oli selvittää ja tehdä ehdotuksensa siitä, miten merimieseläkejärjestelmän mukaisia etuuksia ja rahoitusta voidaan muuttaa siten, että etuudet ja rahoitus vastaavat paremmin työntekijän eläkelain (TyEL) mukaisen eläkejärjestelmän etuuksia ja rahoitusta ottaen huomioon myös merimieseläkejärjestelmän nykyiset ja tulevat eläkevastuut. Merimieseläkejärjestelmän uudistamista ehdottaneen työryhmän esitysten pohjalta hallitus antoi eduskunnalle esityksen merimieseläkelain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta (HE 321/2014 vp). Esityksessä ehdotettiin muutettavaksi merimieseläkelakia, merimieseläkelain voimaansaannosta annettua lakia, tuloverolakia ja meriliikenteessä käytettävien alusten kilpailukyvyyn parantamisesta annettua lakia.

Lailla meriliikenteessä käytettävien alusten kilpailukyvyyn parantamisesta annetun lain 11 §:n muuttamisesta (298/2015) muutettiin miehistötukilain 11 §:ää siten, että valtio maksaa meriliikenteessä käytettävien alusten kilpailukyvyyn parantamisesta annetun lain mukaisena merenkulun tukena takaisin työnantajille vuodesta 2016 lukien työnantajan eläkevakuutusmaksun, työnantajan tapaturmavakuutusmaksun ja työntekijöiden ennakonpidätykset. Tukena ei enää makseta työnantajan sosiaaliturvamaksua, työnantajan osuutta työttömyysvakuutusmaksusta, työnantajan osuutta ryhmähenkivakuutusmaksusta eikä työnantajan osuutta vapaaehtoisesta vapaa-ajan tapaturmavakuutus- ja vapaa-ajan lisävakuutusmaksusta. Lain 12 §:ää muutettiin lisäksi lailla (940/2016) vuodesta 2017 alkaen niin, että jos rajoitetusti verovelvollisen työntekijän osalta on lähdeveron sijasta maksettu ennakonpidätys, tuki palautetaan 11 §:n mukaisesti.

Lisäksi verotuksen merityötulovähennystä supistettiin. Laki tuli voimaan 1 päivänä tammikuuta 2016 ja sitä sovelletaan 1 päivänä tammikuuta 2016 ja sen jälkeen aiheutuneista kustannuksista maksettavaan tukeen.

Merimieseläkejärjestelmän uudistuksella oli tarkoitus nostaa keskimääräistä eläkkeellesiirtymiskäsiä merimieseläkejärjestelmässä ja yhtenäistää merenkulkijoiden eläketurvaa muiden työntekijöiden työeläketurvan kanssa. Lisäksi tavoitteena oli vähentää pitkällä aikavälillä merimieseläkejärjestelmän kustannuksia ja niihin kohdistuvaa valtion osuutta. Tällöin katsottiin, että valtion merimieseläkkeiden rahoitukseen käyttämän osuuden vähentäminen ei kuitenkaan ole perusteltua, jos valtion menot samalla lisääntyvät muiden tukijärjestelmien tai verotuksen kautta vastaavasti tai jopa enemmän. Sen vuoksi merimieseläkejärjestelmään ehdotettujen muutosten yhteydessä ehdotettiin tehtäväksi muutoksia myös merenkulun tukiin ja verotuk-

HE 182/2018 vp

seen (HE 321/2014 vp - Hallituksen esitys eduskunnalle merimieseläkelain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta).

Merimieseläkejärjestelmän uudistaminen merkitsi, että merenkulkijoiden eläke-etuudet muuttuivat vastaamaan työntekijän eläkelain (395/2006; TyEL) mukaista eläketurvaa. Vuodesta 2016 alkaen, merenkulkijat ovat maksaneet saman suuruista työntekijän eläkevakuutusmaksua kuin TyEL-vakuutetut, ja työnantaja vastaa maksun loppuosasta. Aiemmin työntekijä ja työnantaja maksoivat vakuutusmaksun puoliksi (vuonna 2015 kumpikin 11,4 prosenttia). Työntekijän osuus eläkevakuutusmaksusta on alle 53-vuotiailla 5,70 prosenttia ja 53 vuotta täyttäneillä 7,20 prosenttia vuonna 2016 sekä vuonna 2017 17–52 vuotiailla 6,15 prosenttia, 53–62 vuotiailla 7,65 prosenttia ja 63–67 vuotiailla 6,15 prosenttia. Työntekijän maksu vuonna 2018 on 6,35 prosenttia alle 53-vuotiailla ja yli 62-vuotiailla sekä 7,85 prosenttia 53–62-vuotiailla. Työnantajan osuus eläkevakuutusmaksusta oli 16,7 prosenttia vuonna 2016 ja 15,4 prosenttia vuonna 2017. Vuonna 2018 työnantajan osuus eläkevakuutusmaksusta on keskimäärin 17,75 prosenttia palkoista.

Työntekijän eläkevakuutusmaksun pieneneminen olisi johtanut merenkulkijoiden veroasteen huomattavaan alenemiseen, jonka takia merityötulovähennystä rajoitettiin samanaikaisesti. Esityksessä ehdotettujen muutosten katsottiin lisäävän työnantajille maksettavaa merenkulun tukea eli valtion kustannuksia, ellei merenkulun tuen perusteita samalla muutettaisi. Ehdotuksen tavoitteena oli rahoitustasapainon saavuttaminen siten, että muutosten seurauksena valtion kokonaisrahoitusosuus merimieseläkejärjestelmässä ja merenkulun tukina tosiasiasa pienenesi. Esityksessä ehdotettiin, että meriliikenteessä käytettävien alusten kilpailukyyn parantamisesta annettua lakia muutettaisiin siten, että valtio maksaisi yleisesti verovelvollisten työntekijöiden työnantajille merenkulun tukena vain työnantajan oman MEL -maksun, työnantajan tapaturmavakuutusmaksun ja työntekijöiden ennakonpidätykset. Esityksen tarkoituksena oli siten, että tukena ei enää maksettaisi työnantajan sosiaaliturvamaksua, työttömyysvakuutusmaksua, ryhmähenkivakuutusmaksua eikä vapaaehtoisia vakuutusmaksuja. Miehistötukilain muutoksen lisäksi valtion suoraa osuutta merimieseläkkeisiin pienennettiin vuoden 2016 alusta 33,3 prosentista 31 prosenttiin ja vuodesta 2021 alkaen 29 prosenttiin.

Muutoksen tavoitteena oli, että merimieseläkejärjestelmän uudistus olisi kokonaisuudessaan pitkällä aikavälillä valtion kannalta eläkekustannuksia säästävä, varustamojen kohdalla mahdollisimman kustannusneutraali sekä työntekijöiden kannalta hyväksyttävissä (HE 321/2014 vp s. 8).

Liikenne- ja viestintäministeriö valmisteli keväällä 2017 yhteistyössä Liikenneviraston kanssa luonnoksen hallituksen esitykseksi laiksi meriliikenteessä käytettävien alusten kilpailukyyn parantamisesta annetun lain 11 §:n, 14 §:n ja 16 §:n väliaikaisesta muuttamisesta. Esitysluonnoksessa ehdotettiin, että valtio maksaisi meriliikenteessä käytettävien alusten kilpailukyyn parantamisesta annetun lain mukaisena miehistötukena työnantajille takaisin työnantajan osuuden työttömyysvakuutusmaksuista, joka on maksettu niistä yleisesti tai rajoitetusti verovelvollisista työntekijöistä, joiden osalta on toimitettu ennakonpidätys. Jos on maksettu ennakonpidätyksen sijasta lähdeveroa, työttömyysvakuutusmaksua ei esitysluonnoksen mukaan palautettaisi tukena. Ehdotuksella ei luonnoksen mukaan muutettaisi muita tukitekoja ja siinä ehdotettua lakia sovellettaisiin vain vuonna 2017 aiheutuneiden kustannusten perusteella maksettavaan tukeen.

Liikenne- ja viestintäministeriö pyysi 18.5.2017 päivätyllä lausuntopyynnöllä 16 eri taholta lausuntoja esitysluonnoksesta. Lausunto saatiin yhteensä 11 taholta, joista suurin osa piti esitystä lähtökohtaisesti perusteltuna. Valtiovarainministeriö ei kannattanut esitystä. Työ- ja elin-

keinoministeriö sekä Elinkeinoelämän keskusliitto esittivät huolensa muiden kuin yritysten uudistumista edistävien tukien lisäämisen suhteen.

Hallituksen neuvotteluissa vuoden 2017 kolmanneksi lisätalousarvioksi päätettiin perustaa työryhmä tarkastelemaan eläkejärjestelmän uudistuksen tavoitteiden toteutumista ja tältä pohjalta arvioida uudistuksen mahdollisia muutostarpeita. Sosiaali- ja terveysministeriö asetti 24.11.2017 työryhmän tarkastelemaan merimieseläkejärjestelmän uudistuksen tavoitteiden toteutumista ja tältä pohjalta arvioimaan uudistuksen mahdollisia muutostarpeita. Työryhmän toimikaudeksi asetettiin aika 1.12.2017 - 31.10.2018. Työryhmä sai työnsä päätökseen 15.8.2018.

Työryhmä tarkasteli merimieseläkejärjestelmän tavoitteiden toteutumista vuosilta 2016-2017 käytettävissä olevien tietojen pohjalta. Työryhmän käsityksen mukaan merimieseläkejärjestelmän uudistuksella oli saavutettu tavoite muuttaa merimieseläkejärjestelmän etuudet ja rahoitus vastaamaan paremmin TyEL-järjestelmää. Työryhmän käsityksen mukaan uudistuksella oli myös osin saavutettu ja tulitisiin pitkällä aikavälillä saavuttamaan tavoite vähentää eläkekustannuksia ja valtion maksuosuutta.

Työnantajan työttömyysvakuutusmaksun poistaminen tukikelpoisten kustannusten piiristä merimieseläkejärjestelmän uudistuksen yhteydessä on kuitenkin vaikuttanut suhteessa enemmän paljon työllistäviin varustamoihin. Tämä johtuu siitä, että työnantajan työttömyysvakuutusmaksu on porrastettu työnantajan maksaman palkkasumman mukaan siten, että vuonna 2018 se on 0,65 prosenttia palkasta palkkasumman 2 083 500 euroon asti ja sen ylittävältä osalta 2,60 prosenttia palkasta. (Laki työttömyysetuuksien rahoituksesta 18 §, 928/2017). Vuonna 2017 työnantajan työttömyysvakuutusmaksu oli porrastettu siten, että se oli 0,80 prosenttia palkasta palkkasumman 2 059 500 euroon asti ja sen ylittävältä osalta 3,30 prosenttia palkasta. (Laki työttömyysetuuksien rahoituksesta 18 §, 973/2016).

Työryhmän käsityksen mukaan uudistuksen vaikutukset ovat olleet lähellä tavoiteltua varustamoiden kannalta kustannusneutraalia lopputulosta, mutta kyseiseltä osin uudistuksen pitkän aikavälin vaikutuksia ei voida riittävällä varmuudella arvioida näin pian uudistuksen voimaantulon jälkeen. Vuosien 2016-2017 tietojen perusteella uudistus on ollut epäedullinen paljon työllistäville varustamoille eikä siten täysin kustannusneutraali. Työryhmä ehdottikin, että valtio maksaisi määräaikaisesti meriliikenteessä käytettävien alusten kilpailukyyn parantamisesta annetun lain mukaisena miehistötukena takaisin varustamoille työnantajan eläkevakuutusmaksun, työnantajan tapaturmavakuutusmaksun ja työntekijöiden ennakonpidätysten lisäksi työnantajan osuuden työttömyysvakuutusmaksuista niiden työntekijöiden osalta, joista maksetaan ennakonpidätystä. Työryhmän arvion mukaan työnantajan työttömyysvakuutusmaksujen palauttaminen miehistötuen piiriin vuodelta 2018 lisäisi valtion kustannuksia noin 6 miljoonaa euroa (sosiaali- ja terveysministeriön raportteja ja muistioita 30/2018).

2 Ehdotetut muutokset

Esityksessä ehdotetaan, että valtio maksaisi meriliikenteessä käytettävien alusten kilpailukyyn parantamisesta annetun lain mukaisena merenkulun tukena takaisin työnantajille työnantajan eläkevakuutusmaksun, työnantajan tapaturmavakuutusmaksun ja työntekijöiden ennakonpidätysten lisäksi puolet työnantajan osuudesta työttömyysvakuutusmaksuista niiden työntekijöiden osalta, joista maksetaan ennakonpidätystä. Lakia sovellettaisiin vain vuonna 2018 syntyneiden kustannusten perusteella maksettavaan tukeen.

Esityksessä ehdotetaan, että tukena palautettaisiin vain puolet työnantajan osuudesta työttömyysvakuutusmaksuista niiden työntekijöiden osalta, joista maksetaan ennakonpidätystä Me-

rimieseläkejärjestelmän uudistusta tehtäessä arvoitiin, että uudistus ei vaikuta varustamoiden saaman tuen kokonaismäärään. Varustamoiden tuki kuitenkin pienentyi noin kuusi miljoonaa euroa arvioidusta tuen kokonaismäärästä vuonna 2016 ja viisi miljoonaa euroa vuonna 2017. Tuen piiriin kuuluva tapaturvavakuutusmaksu alentui noin puolitoista miljoonaa euroa arvioidusta, mikä vaikutti suoraan myös varustamoiden henkilöstömenoja pienentävästi. Merenkulkijoiden ennakkoverot alentuivat vuonna 2016 noin 2,6 miljoonaa euroa uudistuksen jälkeen tehtyjen yleisten verohelpotusten seurauksena. Täten jäljelle jäävä, uudistuksen vaikutusarvioinnissa käytetyistä oletuksista ja laskentamenetelmistä johtuva tuen alentuminen on ollut noin 2,5 miljoonaa euroa. Tämä on noin prosentti valtion tuen piirissä olevasta merenkulkijoiden palkkasummasta. (sosiaali- ja terveysministeriön raportteja ja muistioita 30/2018 s. 20-21). Jos työntajan osuus vuoden 2018 työttömyysvakuutusmaksuista palautettaisiin kokonaisuudessaan, olisi kustannus valtiolle noin 6 miljoonaa euroa. Kokonaissumman palauttaminen ylikompensoisi uudistuksesta aiheutunutta tuen alentumista, minkä vuoksi esityksessä ehdotetaan vain puolikkaan summan palauttamista.

Laki esitetään säädettäväksi määräaikaisena. Merimieseläkejärjestelmän uudistus on ollut voimassa vasta vuoden 2016 alusta lukien, joten uudistuksen pitemmän aikavälin vaikutusta miehistötuen suhteelliseen määrään verrattuna uudistuksen tavoitteisiin ei pystytä riittävällä varmuudella arvioimaan. Tuen tarve ja määrä ovat myös osittain riippuvaisia toimialan sekä työllisyyden yleisestä kehityksestä. Työttömyysvakuutusmaksujen palauttamista koskeva määräaikainen sääntely antaisi mahdollisuuden arvioida uudistuksen tavoitteena ollutta kustannusneutraaliutta pidemmällä aikavälillä ilman, että meriliikenteessä käytettävien alusten kansainvälinen kilpailukyky tarkastelujaksolla merkittävästi heikkenee. Merimieseläkejärjestelmän laajemman uudistuksen vaikutuksia on perusteltua seurata pidemmällä aikavälillä ennen pysyvien ratkaisujen tekemistä.

Esitykseen sisältyvän lain ehdotetaan tulevan voimaan 1.1.2019. Lakia sovellettaisiin väliaikaisesti muutetussa muodossaan 1.1.2018–31.12.2018 aikana aiheutuneista kustannuksista maksettavaan tukeen. Miehistötukilain mukaiset tukijaksot ovat 1 päivästä tammikuuta 30 päivään kesäkuuta ja 1 päivästä heinäkuuta 31 päivään joulukuuta. Tukea haetaan tukijaksotain tukiviranomaiselle toimitetulla hakemuksella kolmen kuukauden kuluessa kunkin tukijakson päättymisestä. Esityksen mukaan vuoden 2018 tukijakson työnantajan työttömyysvakuutusmaksuusta koskevan tuen haku-aika olisi kuitenkin lain voimaantulosta vuoden 2019 maaliskuun loppuun asti.

Miehistötukilain tarkoituksena on säilyttää Suomen lipun alla purjehtivien alusten kansainvälinen kilpailukyky. Tarkoituksena on edelleen luoda varustamoille kansainvälisesti kilpailukykyiset edellytykset harjoittaa merenkulkua Suomen lipun alla, kehittää Suomen merenkulkua, säilyttää riittävä suomalainen merenkulkijaväestö ja merenkulun osaaminen ja saada kustannukset kilpailijamaiden tasolle. Kansainvälisen kilpailukykyyn kautta tavoitteena on lisäksi osaltaan turvata myös huoltovarmuutta. Huoltovarmuuden perustana tällöin on, että Suomen lipun alla oleviin aluksiin sovelletaan Suomen lakia sekä normaalioloissa että poikkeusoloissa. Tämän esityksen tarkoituksena on tukea vastaavia tavoitteita palauttamalla työnantajan osuus työttömyysvakuutusmaksusta määräaikaisesti tukikelpoisten kustannusten piiriin.

Suomi on notifiointi komissiolle miehistötuen (komission päätös, SA.35110, Suomi - Sosiaaliturvaan ja henkilökohtaiseen tuloverotukseen liittyvän meriliikenteen tukiohjelman jatkaminen, 14.12.2012), tässä yhteydessä myös työnantajan työttömyysvakuutusmaksu notifiointiin. Työnantajan osuuden työttömyysvakuutusmaksusta sisällyttäminen uudelleen miehistötukeen on muutos tukiohjelmaan. Kyseessä on kuitenkin hallinnollinen muutos, joka ei vaikuta komission alkuperäiseen arviointiin tuen soveltuvuudesta sisämarkkinoille. Täten sitä ei tarvitse erikseen notifioida komissiolle.

3 Esityksen vaikutukset

3.1 Taloudelliset vaikutukset

Työnantajan työttömyysvakuutusmaksujen palauttaminen osittain miehistötuen piiriin vuodelta 2018 lisäisi valtion kustannuksia noin 3 miljoonaa euroa. Vuonna 2017 miehistötukea maksettiin yhteensä 89 211 901 euroa. Vuonna 2016 miehistötukea maksettiin yhteensä 89 237 470 euroa. Valtiovarainministeriön ehdotuksessa vuoden 2019 talousarvioksi on varattu (momentille 31.30.43) 96 000 000 euron arviomääräraha meriliikenteessä käytettävien alusten kilpailukyyn parantamiseen. Lähtökohta arvioiden perusteella on, että määräraha kattaa esitetyn muutoksen ja näin ollen vuoden 2019 budjetti kattaisi esitetyn muutoksen.

Työnantajan osuuden työttömyysvakuutusmaksusta palauttaminen miehistötuen piiriin lisäisi varustamojen saamaa tukea noin 3,0 miljoonaa euroa vuonna 2019.

3.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Työnantajan osuuden työttömyysvakuutusmaksuista osittainen lisääminen tukikelpoisten maksujen piiriin lisää tukiviranomaisen työtä tukijakson 1.1.–31.12.2019 työnantajan työttömyysvakuutusmaksua koskevien hakemusten osalta. Tukiviranomaisten työtä ja hallinnollista taakkaa poistaisi kuitenkin se, että työttömyysvakuutusmaksuja koskeva tukihakemus voitaisiin käsitellä yhdessä tukijakson 1.7.–31.12.2018 tukihakemuksen kanssa.

3.3 Muut yhteiskunnalliset vaikutukset

Suomen lipun alla purjehtivien alusten kansainvälinen kilpailukyky vaikuttaa suoraan työllisten suomalaisten merenkulkijoiden määrään ja laajemminkin suomalaisen meriklusterin laajuuteen ja siihen, että asiantuntemus pysyy Suomessa. Esitys tukee tämän tavoitteen saavuttamista. Kansainvälisen kilpailukyyn kautta tavoitteena on myös osaltaan turvata huoltovarmuutta, vaikka huoltovarmuuden turvaamisessa käytetään myös muita keinoja. Huoltovarmuuden perustana tällöin on, että Suomen lipun alla oleviin aluksiin sovelletaan Suomen lakia sekä normaalioloissa että poikkeusoloissa (ks. HE 115/2007 vp Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi meriliikenteessä käytettävien alusten kilpailukyyn parantamisesta ja laeiksi eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta s. 17).

4 Asian valmistelu

Hallituksen esitys on valmisteltu liikenne- ja viestintäministeriössä. Lausuntoaika oli 21.8.–5.9.2018. Lausuntoja pyydettiin 14 eri taholta, minkä lisäksi esitys oli vapaasti kommentoitavana lausuntopalvelu.fi-portaalissa.

Lausuntoja saatiin määräajan loppuun mennessä 10 kappaletta. Lausunnonantajista 5 taho antoi esityksestä myönteisen lausunnon, 1 taho neutraalin lausunnon ja 1 taho kielteisen lausunnon. Huoltovarmuuskeskus, Liikenteen turvallisuusvirasto ja työ- ja elinkeinoministeriö totesivat, ettei heillä ole lausuttavaa asiasta.

Suomen merimiesunioni, Suomen konepäällystöliito ry ja Suomen varustamot ry kannattivat esitystä. Suomen merimiesunioni totesi lisäksi, että parasta olisi, jos muutos säädettäisiin voimaan pysyvästi. Myös merimieseläkekassa piti hallituksen esitystä tarpeellisena ja perusteltuna.

Valtionvarainministeriö ei kannattanut esitystä, koska merimieseläkeuudistuksen pitkän aikavälin vaikutuksia ei voida riittävällä varmuudella arvioida. Valtionvarainministeriö totesi lisäksi, että vuoden 2019 osalta on jo tehty linjaus työnantajien työttömyysvakuutusmaksun edelleen alentamisesta ka. 0,4 prosenttiyksiköllä, mikä osaltaan kompensoi aikaisempien vuosien alentunutta tukitasoa. Näin ollen työttömyysvakuutusmaksut tulevat olemaan huomattavasti alemmat tulevana vuonna kuin mitä ennen uudistuksen voimaantuloa 2016. Valtionvarainministeriö ei myöskään pitänyt ehdotettua tukisummaa (6 milj.) perusteltuna, kun arvioidaan, että varustamojen saamatuki olisi alentunut tarkastelukaudella n.2-2,5 milj. euroa. Valtionvarainministeriö totesi myös lausunnossaan, että budjetissa olevan määrärahan liikkumaväljyyttä ei ole tarkoitettu kattamaan tukijärjestelmään tehtävää laajennusta.

Lausuntojen perusteella esitystä muutettiin siten, että tukena ehdotetaan palautettavan vain puolet työnantajan työttömyysvakuutusmaksuista sen sijaan, että palautettaisiin kokonaisuudessaan työnantajan osuus työttömyysvakuutusmaksuista.

5 Riippuvuus muista esityksistä

Esitys liittyy vuoden 2019 täydentävään talousarvioon ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Lakiehdotuksen perustelut

11 §. *Yleisesti verovelvollisen merenkulkijan merityötulon perusteella maksettavan tuen määrä.* Nykyisin tukena maksetaan tuloverolain (1535/1992) 9 §:n mukaisen yleisesti verovelvollisen merenkulkijan osalta määrä, joka vastaa tukijaksolta maksettua: 1) tuloverolain 74 §:ssä tarkoitettua merityötulosta toimitettua ennakonpidätystä, joka on toimitettu merityötuloa varten määrätyn ennakonpidätysprosentin mukaisesti; tukea ei kuitenkaan makseta siltä osin kuin ennakonpidätystä on enakkoperintälain (1118/1996) 17 §:n nojalla korotettu; 2) työnantajan merimieseläkelain (1290/2006) 141 §:ssä säädettyä eläkevakuutusmaksua; merimieseläkelain 141 a §:ssä säädettyä työnantajan eläkevakuutusmaksun korotusta tai alennusta ei huomioida maksettavan tuen määrässä; sekä 3) työnantajan osuutta tapaturmavakuutusmaksusta. Esityksessä ehdotetaan, että tukikelpoiseksi kustannukseksi palautettaisiin puolet työnantajan osuudesta työttömyysvakuutusmaksusta. Tällöin tukena maksettaisiin myös yleisesti verovelvollisen merenkulkijan ja sellaisen 12 §:n 2 momentissa tarkoitettua rajoitetusti verovelvollisen merenkulkijan osalta, jonka osalta on lähdeveron sijasta maksettu ennakonpidätystä, määrä, joka vastaa tukijaksonea maksettua puolikasta työnantajan osuudesta työttömyysvakuutusmaksusta.

Työttömyysetuuksien rahoituksesta annetussa laissa (555/1998) säädetään työnantajan työttömyysvakuutusmaksun perusteista. Nämä maksut määrätään työnantajalle ja työntekijälle lain 2 §:n mukaan siten, että laissa säädetty työttömyysrahasto voi suoriutua sen vastattavana olevien työttömyysetuuksien ja aikuiskoulutustuen rahoituksesta ja muista säädettyistä tehtävistä. Työttömyysvakuutusmaksua ei makseta lain 12 a §:n 1 momentin 6 kohdan mukaan työntekijästä, joka palvelee meriliikenteessä käytettävien alusten kilpailukyvyyn parantamisesta annetun lain mukaiseen kauppa-alusluetteloon merkityssä suomalaisessa aluksessa ja joka ei asu Suomessa. Koska rajoitetusti verovelvolliset pääosin eivät asu Suomessa vaan heillä on kotipaikka muualla, työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain 12 a §:stä johtuen miehistö-

tukilain 12 §:n 2 momentin ja 11 §:n nojalla tukena palautettavia rajoitetusti verovelvollisten osalta maksettavia työnantajan työttömyysvakuutusmaksuja ei käytännössä juurikaan ole.

Lain 18 §:ssä säädetään työttömyysvakuutusmaksun määrästä. Työnantajan työttömyysvakuutusmaksu on porrastettu työnantajan maksaman palkkasumman mukaan siten, että vuonna 2018 se on 0,65 prosenttia 2 083 500 euroon asti ja sen ylittävältä osalta 2,60 prosenttia palkkasummasta. Vuonna 2017 työnantajan työttömyysvakuutusmaksu oli porrastettu siten, että se oli 0,80 prosenttia palkasta palkkasumman 2 059 500 euroon asti ja sen ylittävältä osalta 3,30 prosenttia palkasta. Vuonna 2016 maksuprosentit olivat 1,00 prosenttia palkkasummarajaan asti ja 3,90 prosenttia palkkasummarajan ylittävältä osalta. Vuonna 2016 palkkasummaraja oli 2 044 500 euroa.

14 §. Tuen hakeminen. Pykälän 3 momenttia esitetään muutettavaksi siten, että siihen lisättäisiin sääntö, jonka mukaan tukivuoden 1.1.–31.12.2018 työnantajan osuutta työttömyysvakuutusmaksusta tulisi hakea viimeistään 31.3.2019. Menettely poikkeaisi pääsäännöstä, jonka mukaan tukea haetaan tukijaksoittain tukiviranomaiselle toimitetulla hakemuksella kolmen kuukauden kuluessa kunkin tukijakson päättymisestä. Ehdotettu poikkeava menettely on tarpeen, jotta työttömyysvakuutusmaksun hakemiselle tukena takaisin olisi varattuna riittävästi aikaa ja voitaisiin pienentää tukiviranomaisen hallinnollista taakkaa.

16 §. Tarvittavat tiedot ja selvitykset. Pykälän 4 momenttia muutettaisiin siten, että momenttiin lisätään viittaus hakijan velvollisuuden toimittaa tukiviranomaiselle Työttömyysvakuutusrahaston todistus, joka tarvitaan työnantajan osuuden työttömyysvakuutusmaksuista maksamiseksi tukena vastaavan sisältöisenä kuin ennen lain 940/2016 voimaantuloa. Lailla 940/2016 miehistötukilain 4 momenttia muutettiin siten, että momentista poistettiin viittaus velvollisuuden toimittaa Työttömyysvakuutusrahaston todistus. Muutos perustui tuolloin siihen, että työttömyysvakuutusmaksu ei enää 1 päivästä tammikuuta 2016 alkaen oikeuttanut laissa tarkoitettuun tukeen (lakimuutos 298/2015). Tuolloin momenttia muutettiin vastaamaan lain 11 §:n vuoden 2016 alusta voimaantullutta muutosta, jolloin mm. työnantajan osuus työttömyysvakuutusmaksuista poistettiin tukikelpoisten maksujen piiristä (HE 321/2014 vp s. 16–17). Lisäksi pykälään tehtäisiin kielellisiä tarkistuksia.

2 Voimaantulo

Esitykseen sisältyvän lain ehdotetaan tulevan voimaan 1.1.2019. Lakia sovellettaisiin väliaikaisesti muutetussa muodossaan 1.1.2018–31.12.2018 aikana aiheutuneista kustannuksista maksettavaan tukeen.

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

meriliikenteessä käytettävien alusten kilpailukyvyn parantamisesta annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan meriliikenteessä käytettävien alusten kilpailukyvyn parantamisesta annetun lain (1277/2007) 11 §, 14 §:n 3 momentti ja 16 §:n 4 momentti väliaikaisesti, sellaisina kuin ne ovat, 11 § laissa 298/2015 sekä 14 §:n 3 momentti ja 16 §:n 4 momentti laissa 940/2016, seuraavasti:

11 §

Yleisesti verovelvollisen merenkulkijan merityötulon perusteella maksettavan tuen määrä

Tukena maksetaan tuloverolain (1535/1992) 9 §:n mukaisen yleisesti verovelvollisen merenkulkijan osalta määrä, joka vastaa tukijaksolta maksettua:

- 1) tuloverolain 74 §:ssä tarkoitettua merityötulosta toimitettua ennakonpidätystä, joka on toimitettu merityötuloa varten määrätyn ennakonpidätysprosentin mukaisesti; tukea ei kuitenkaan makseta siltä osin kuin ennakonpidätystä on enakkoperintälain (1118/1996) 17 §:n nojalla korotettu;
- 2) työnantajan merimieseläkelain (1290/2006) 141 §:ssä säädettyä eläkevakuutusmaksua; merimieseläkelain 141 a §:ssä säädettyä työnantajan eläkevakuutusmaksun korotusta tai alennusta ei huomioida maksettavan tuen määrässä;
- 3) työnantajan osuutta tapaturmavakuutusmaksusta; sekä
- 4) puolet työnantajan osuudesta työttömyysvakuutusmaksusta.

14 §

Tuen hakeminen

Tukea haetaan tukijaksoittain tukiviranomaiselle toimitetulla hakemuksella kolmen kuukauden kuluessa kunkin tukijakson päättymisestä. Työnantajan osuutta työttömyysvakuutusmaksusta vuoden 2018 tukijaksolta on haettava viimeistään 31 päivänä maaliskuuta 2019.

16 §

Tarvittavat tiedot ja selvitykset

Hakijan on toimitettava tukijaksoittain tukiviranomaiselle vakuutusyhtiön ja Työttömyysvakuutusrahaston antamat aluskohtaiset selvitykset tukijaksolta maksetuista merityötuloon perustuvista 11 §:ssä tarkoitetuista vakuutusmaksuista.

HE 182/2018 vp

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2019 ja on voimassa 31 päivään joulukuuta 2019. Tätä lakia sovelletaan vuoden 2018 aikana aiheutuneista kustannuksista maksettavaan tukeen.

Helsingissä 11 päivänä lokakuuta 2018

Pääministeri

Juha Sipilä

Liikenne- ja viestintäministeri Anne Berner

Laki

meriliikenteessä käytettävien alusten kilpailukyvyn parantamisesta annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan meriliikenteessä käytettävien alusten kilpailukyvyn parantamisesta annetun lain (1277/2007) 11 §, 14 §:n 3 momentti ja 16 §:n 4 momentti väliaikaisesti, sellaisina kuin ne ovat, 11 § laissa 298/2015 sekä 14 §:n 3 momentti ja 16 §:n 4 momentti laissa 940/2016, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

11 §

Yleisesti verovelvollisen merenkulkijan merityötulon perusteella maksettavan tuen määrä

Tukena maksetaan tuloverolain (1535/1992) 9 §:n mukaisen yleisesti verovelvollisen merenkulkijan osalta määrä, joka vastaa tukijaksolta maksettua:

1) tuloverolain 74 §:ssä tarkoitetusta merityötulosta toimitettua ennakonpidätystä, joka on toimitettu merityötuloa varten määrätyn ennakonpidätysprosentin mukaisesti; tukea ei kuitenkaan makseta siltä osin kuin ennakonpidätystä on enakkoperintälain (1118/1996) 17 §:n nojalla korotettu;

2) työnantajan merimieseläkelain (1290/2006) 141 §:ssä säädettyä eläkevakuutusmaksua; merimieseläkelain 141 a §:ssä säädettyä työnantajan eläkevakuutusmaksun korotusta tai alennusta ei huomioida maksettavan tuen määrässä; *sekä*

3) työnantajan osuutta tapaturmavakuutusmaksusta.
uusi mom.

Ehdotus

11 §

Yleisesti verovelvollisen merenkulkijan merityötulon perusteella maksettavan tuen määrä

Tukena maksetaan tuloverolain (1535/1992) 9 §:n mukaisen yleisesti verovelvollisen merenkulkijan osalta määrä, joka vastaa tukijaksolta maksettua:

1) tuloverolain 74 §:ssä tarkoitetusta merityötulosta toimitettua ennakonpidätystä, joka on toimitettu merityötuloa varten määrätyn ennakonpidätysprosentin mukaisesti; tukea ei kuitenkaan makseta siltä osin kuin ennakonpidätystä on enakkoperintälain (1118/1996) 17 §:n nojalla korotettu;

2) työnantajan merimieseläkelain (1290/2006) 141 §:ssä säädettyä eläkevakuutusmaksua; merimieseläkelain 141 a §:ssä säädettyä työnantajan eläkevakuutusmaksun korotusta tai alennusta ei huomioida maksettavan tuen määrässä;

3) työnantajan osuutta tapaturmavakuutusmaksusta; *sekä*

4) *puolet* työnantajan osuudesta työttömyysvakuutusmaksusta.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

14 §

14 §

*Tuen hakeminen**Tuen hakeminen*

Tukea voi hakea kauppa-alusluetteloon merkityn aluksen suomalainen omistaja tai, jos omistaja on ulkomaalainen, aluksella varustamotoimintaa harjoittava suomalainen työnantaja. Tukea voi hakea myös Ahvenanmaalla kauppa-alusluetteloon merkityn aluksen suomalainen omistaja tai, jos omistaja on ulkomaalainen, aluksella varustamotoimintaa harjoittava suomalainen työnantaja.

Tukea haetaan tukiviranomaiselta kirjallisella hakemuksella. Hakemuksesta tulee ilmetä vaadittu tuki ja sen perusteet. Hakijan on allekirjoitettava hakemus. Tuen hakijan on annettava oikeat ja riittävät tiedot tuen myöntämisen kannalta tarpeellisista seikoista. Hakija voi allekirjoittaa hakemuksen myös sähköisellä allekirjoituksella.

Tukea haetaan tukijaksoittain tukiviranomaiselle toimitetulla hakemuksella kolmen kuukauden kuluessa kunkin tukijakson päättymisestä.

Tukea voi hakea kauppa-alusluetteloon merkityn aluksen suomalainen omistaja tai, jos omistaja on ulkomaalainen, aluksella varustamotoimintaa harjoittava suomalainen työnantaja. Tukea voi hakea myös Ahvenanmaalla kauppa-alusluetteloon merkityn aluksen suomalainen omistaja tai, jos omistaja on ulkomaalainen, aluksella varustamotoimintaa harjoittava suomalainen työnantaja.

Tukea haetaan tukiviranomaiselta kirjallisella hakemuksella. Hakemuksesta tulee ilmetä vaadittu tuki ja sen perusteet. Hakijan on allekirjoitettava hakemus. Tuen hakijan on annettava oikeat ja riittävät tiedot tuen myöntämisen kannalta tarpeellisista seikoista. Hakija voi allekirjoittaa hakemuksen myös sähköisellä allekirjoituksella.

Tukea haetaan tukijaksoittain tukiviranomaiselle toimitetulla hakemuksella kolmen kuukauden kuluessa kunkin tukijakson päättymisestä. *Työnantajan osuutta työttömyysvakuutusmaksusta vuoden 2018 tukijaksolta on haettava viimeistään 31 päivänä maaliskuuta 2019.*

16 §

16 §

*Tarvittavat tiedot ja selvitykset**Tarvittavat tiedot ja selvitykset*

Hakijan tulee huolehtia siitä, että tukiviranomaisella on käytettävissään kaikki tuen edellytysten ja määrän määrittämisessä tarpeelliset alusta ja sen liikennöintiä koskevat tiedot. Aluksen liikennöinnistä on tukijaksoittain tukiviranomaisen pyynnöstä annettava laivapäiväkirjanote ja rahtaussopimukset sekä muu selvitys, jotka tuen hakija varmentaa allekirjoituksellaan.

Hakijan tulee toimittaa tukiviranomaiselle jäljennökset Verohallinnolle toimitetuista veroilmoituksista ja selvitys siitä, mikä osuus veroilmoituksissa tarkoitettua tulosta on merityötuloa ja mikä osuus työnantajasuorituksista perustuu merityötuloon, miten maksetut erät jakautuvat työnantajan eri alusten kesken ja miten maksut jakautuvat aluskohtaisesti

Hakijan on huolehdittava siitä, että tukiviranomaisella on käytettävissään kaikki tuen edellytysten ja määrän määrittämisessä tarpeelliset alusta ja sen liikennöintiä koskevat tiedot. Aluksen liikennöinnistä on tukijaksoittain tukiviranomaisen pyynnöstä annettava laivapäiväkirjanote ja rahtaussopimukset sekä muu selvitys, jotka tuen hakija varmentaa allekirjoituksellaan.

Hakijan on toimitettava tukiviranomaiselle jäljennökset Verohallinnolle toimitetuista veroilmoituksista ja selvitys siitä, mikä osuus veroilmoituksissa tarkoitettua tulosta on merityötuloa ja mikä osuus työnantajasuorituksista perustuu merityötuloon, miten maksetut erät jakautuvat työnantajan eri alusten kesken ja miten maksut jakautuvat aluskohtaisesti

HE 182/2018 vp

Voimassa oleva laki

tuen perusteena oleviin maksuihin ja muihin maksuihin.

Hakijan *tulee* tukijaksoittain *toimittaa* tukiviranomaiselle aluskohtainen selvitys Merimieseläkekassalle tukijakson ajalta maksetuista eläkevakuutusmaksuista ja niiden perusteena olevista palkoista.

Hakijan *tulee* tukijaksoittain toimittaa tukiviranomaiselle vakuutusyhtiön antama *aluskohtainen selvitys* tukijaksolta maksetuista merityötuloon perustuvista 11 §:ssä tarkoitetuista vakuutusmaksuista.

Ehdotus

tuen perusteena oleviin maksuihin ja muihin maksuihin.

Hakijan *on toimitettava* tukijaksoittain tukiviranomaiselle aluskohtainen selvitys Merimieseläkekassalle tukijakson ajalta maksetuista eläkevakuutusmaksuista ja niiden perusteena olevista palkoista.

Hakijan *on toimitettava* tukijaksoittain tukiviranomaiselle vakuutusyhtiön ja Työttömyysvakuutusrahaston antamat aluskohtaiset *selvitykset* tukijaksolta maksetuista merityötuloon perustuvista 11 §:ssä tarkoitetuista vakuutusmaksuista.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 2019 ja on voimassa 31 päivään joulukuuta 2019. Tätä lakia sovelletaan vuoden 2018 aikana aiheutuneista kustannuksista maksettavaan tukeen.
